

Установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

Факультэт інфармацыйна-дакументных камунікацый
Кафедра гісторыка-культурнай спадчыны

УЗГОДНЕНА

Загадчык кафедры

Д.В.Герасіме́нак

«19» лістапада 2024 г.

УЗГОДНЕНА

Дэкан факультэта

Ю.М.Галкоўская

«19» лістапада 2024 г.

ВУЧЭБНА–МЕТАДЫЧНЫ КОМПЛЕКС ПА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЕ

МЕТРАЛОГІЯ І ХРАНАЛОГІЯ

для спецыяльнасці 6-05-0322-03 «Музейная справа і ахова гісторыка-
культурнай спадчыны»

Складальнік: Колабава І.Н., дацэнт кафедры гісторыка-культурнай спадчыны,
кандыдат гістарычных навук, дацэнт

Разгледжана і зацверджана на пасяджэнні Савета факультэта інфармацыйна-
дакументных камунікацый

«19» лістапада 2024 г. пратакол № 3

Рэцэнзенты:

*Кафедра археалогіі і спецыяльных гістарычных дысцыплін ўстановы адукацыі
«Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт» (пратакол № 1 ад 03.09.2024 г.)*

*Кавалёва Ю.В., загадчык аддзела экспазіцыйна-выставачнай работы ДУ
«Музей гісторыі горада Мінска», кандыдат культуралогіі*

Разгледжаны і абмеркавана на пасяджэнні кафедры гісторыка-культурнай
спадчыны

(пратакол № 3-ад 31.10.2024 г.)

ЗМЕСТ

1 ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА	4
2 ТЭАРЭТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ	7
2.1 План-конспект лекцый	7
3 ПРАКТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ	10
3.1 Тэматыка семінарскіх заняткаў	10
4 РАЗДЗЕЛ КАНТРОЛЯ ВЕДАЎ	12
4.1 Заданні для самастойнай работы студэнтаў	12
4.2 Пытанні для экзамена	13
5 ДАПАМОЖНЫ РАЗДЗЕЛ	15
5.1 Вучэбна-метадычная карта вучэбнай дысцыпліны	15
5.2 Асноўная літаратура	16
5.3 Дадатковая літаратура	16

1 ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вучэбна-метадычны комплекс па вучэбнай дысцыпліне «Храналогія і метралогія» для студэнтаў спецыяльнасці 6-05-0322-03 «Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны» распрацаваны на аснове адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі першай ступені АСВА 6-05-0322-03-2023 па спецыяльнасці 6-05-0322-03 «Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны», вучэбнага плана ўстановы вышэйшай адукацыі па спецыяльнасці 6-05-0322-03 «Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны». Рэгістрацыйны нумар 6-05-03-29/23 вуч.ад 15.02.2023 г.

Вучэбна-метадычны комплекс «Храналогія і метралогія» прызначаны для студэнтаў II курса спецыяльнасці «Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны».

Актуальнасць дадзенай вучэбнай дысцыпліны вызначаецца яе роляй у працэсе падрыхтоўкі навуковых супрацоўнікаў музейных і турыстычных устаноў.

Вывучэнне спецыяльных гістарычных дысцыплін спрыяе падрыхтоўцы студэнтаў да практычнай дзейнасці, да больш паглыбленага аналізу і апісання розных відаў гістарычных крыніц. Авалоданне тэарэтычнымі і практычнымі навыкамі ў дадзеным кірунку спрыяе фарміраванню ўсебакова развітога спецыяліста ў галіне музейнай справы.

Мэта вывучэння дысцыпліны «Храналогія і метралогія» – сфарміраваць у студэнтаў першасныя прафесійныя кампетэнцыі ў сферы гісторыі метралагічных і храналагічных сістэм на тэрыторыі Беларусі, накіраваць іх на арганізацыю самастойнай работы па стварэнні і даследаванні музейных калекцый, а таксама выкарыстанне атрыманых ведаў у турыстычнай дзейнасці.

Мэтавая накіраванасць вучэбнай дысцыпліны «Храналогія і метралогія» акрэслівае шэраг задач:

- прасачыць на фактычным матэрыяле гісторыю метралагічных і храналагічных сістэм на тэрыторыі Беларусі;
- выявіць характэрныя асаблівасці сістэмы аховы гісторыка-культурнай спадчыны ў Беларусі на прыкладзе геральдычных калекцый.
- выпрацаваць у студэнтаў уменні па апрацоўцы атрыманай інфармацыі, рабоце з літаратурай і крыніцамі.

Зместам вучэбнай дысцыпліны ў адпаведнасці з адукацыйным стандартам вышэйшай адукацыі першай ступені па спецыяльнасці «Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны» прадугледжана фарміраванне наступных кампетэнцый:

СК – 4 Прымяняць метады і дасягненні спецыяльных гістарычных дысцыплін для выяўлення, крытычнага аналізу і інтэрпрэтацыі музейных крыніц.

СК – 5 Планаваць і выконваць работу па бягучаму і перспектыўнаму камплектаванню музейных калекцый, іх уліку і выкарыстанню ў экспазіцыйна-выставачнай дзейнасці ў адпаведнасці з прававымі нормамаі і прынцыпамі музейнай этыкі.

Засваенне вучэбнай дысцыпліны забяспечвае студэнтаў зыходнымі ведамі аб:

- прадмеце даследавання спецыяльнай гістарычнай дысцыпліны «Храналогія і метралогія»;

- гістарычных ўмовах развіцця метралогіі і храналогіі;

- прыёмах даследавання ў дадзеным кірунку;

- методыцы самастойнай работы з крыніцамі і апрацоўцы інфармацыі;

- методыцы выкарыстання набытых ведаў у музейнай і турыстычнай працы;

- навуковых дасягненнях айчынных і замежных даследчыкаў у дадзенай галіне;

Дысцыпліна накіравана на выпрацоўку ў студэнтаў ўменняў:

- выкарыстання прыёмаў і метадаў навуковай апрацоўкі музейнай геральдычнай калекцыі;

- выкарыстання базавых ведаў пры правядзенні практычнай і навуковай работы;

- выкарыстання інфармацыйных крыніц ў музейнай працы;

- выкарыстання найноўшых навуковых дасягненняў айчынных і замежных даследчыкаў у дадзенай галіне ў фондавай і экспазіцыйнай музейнай рабоце.

Студэнты павінны авалодаць:

- навыкамі сістэматызацыі атрыманых ведаў;

- навыкамі стварэння інфармацыйных прадуктаў розных відаў па тэме курса.

Асноўнымі формамі навучання па дысцыпліне з'яўляюцца лекцыі і семінарскія заняткі, заданні для самастойнай работы студэнтаў.

Замацаванне атрыманых ведаў мае працяг пры праходжанні вучэбнай і вытворчай практыкі ў музеях краіны, у фондах якіх знаходзяцца геральдычныя калекцыі.

Пры вывучэнні вучэбнай дысцыпліны «Храналогія і метралогія» выкарыстоўваюцца сучасныя метады навучання і кампутарныя тэхналогіі.

Для кіравання вучэбным працэсам і арганізацыі кантрольна-ацэначнай дзейнасці выкарыстоўваюцца рэйтынжавыя, крэдытна-модульныя сістэмы ацэнкі вучэбнай і даследчай дзейнасці студэнтаў, варыятыўныя мадэлі кіруемай самастойнай работы, вучэбна-метадычныя комплексы. У практыку правядзення семінарскіх заняткаў укараняюцца методыкі актыўнага навучання, дыскусійныя формы.

Вучэбная праграма па вучэбнай дысцыпліне «Храналогія і метралогія» распрацавана з улікам пастаўленых задач, узгоднена з праграмамі іншых вучэбных дысцыплін, якія выкладаюцца на кафедры гісторыка-культурнай

спадчыны («Археалогія», «Этналогія і этнаграфія Беларусі», «Гісторыя Беларусі» і інш.).

Форма кантролю ведаў – залік.

2 ТЭАРЭТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ

2.1 План-канспект лекцый

МЕТРАЛОГІЯ

Уводзіны ў метралогію. Прадмет, задачы і крыніцы метралагічных даследаванняў. Гістарыяграфічны агляд

Вызначэнне метралогіі як навуковай дысцыпліны. Этымалогія тэрміна метралогія. Гістарычная метралогія як спецыяльная гістарычная дысцыпліна.

Прадмет, задачы і крыніцы гістарычнай метралогіі. Яе сувязь з іншымі гістарычнымі дысцыплінамі.

Гістарыяграфічны агляд развіцця даследаванняў па гістарычнай метралогіі.

Раздзел I Агульныя звесткі аб метралагічных сістэмах народаў свету

Тэма 1 Метралогія Старажытнага Рыма. Сярэднявечная метралогія
Агульная характарыстыка рымскай сістэмы мер.

Лінейныя меры. Меры плошчы. Меры аб'ёму. Меры масы.

Гісторыя развіцця і своеасаблівасці метралагічных сістэм у Сярэднявечча.

Лінейныя меры. Меры плошчы. Меры аб'ёму. Меры масы.

Раздзел II Метралагічныя сістэмы на беларускіх землях у X – пачатку XXI ст.

Тэма 2 Народныя адзінкі вымярэння

Меры працягласці, звязаная з назвамі частак чалавечага цела.

Вызначэнне прасторы і адлегласці на вока і слых.

Народныя адзінкі вымярэння і іх сувязь з працоўнай дзейнасцю чалавека (паляванне, рыбная лоўля, земляробства і інш.)

Меры прасторы, звязаная з перамяшчэннем на запрэжаных жывёлах і часам, затрачаным на выкананне нейкай справы.

Тэма 3 Метралагічныя сістэмы на беларускіх землях у X–XVIII стст.

Гісторыя станаўлення і развіцця метралагічных сістэм на беларускіх землях у X–XVIII стст.

Лінейныя меры. Меры плошчы. Меры аб'ёму. Меры масы.

Тэма 4 Расійскія сістэмы вымярэнняў у канцы XVIII – пачатку XX ст.

Старажытнарускія меры. Расійская метралагічная сістэма ў XVIII – пачатку XX ст.

Лінейныя меры. Меры плошчы. Меры аб'ёму. Меры масы.

Тэма 5 Метрычная сістэма вымярэнняў

Гісторыя стварэння метрычнай сістэмы вымярэнняў.
Лінейныя меры. Меры плошчы.
Меры аб'ёму. Меры масы.

ХРАНАЛОГІЯ

Уводзіны ў храналогію. Прадмет, задачы і крыніцы храналагічных даследаванняў. Гістарыяграфічны агляд. Асноўныя паняцці і тэрміны астранамічнай храналогіі

Вызначэнне храналогіі як навуковай дысцыпліны. Этымалогія тэрміна храналогія. Астранамічная (матэматычная) храналогія. Гістарычная (тэхнічная) храналогія.

Прадмет, задачы і крыніцы гістарычнай храналогіі. Гістарыяграфічны агляд развіцця гістарычнай храналогіі.

Асноўныя адзінкі вымярэння часу – суткі, месяц, год.

Суткі сідэрычныя (зорныя) і сонечныя. Сярэднія сонечныя суткі.

Месяц сінадычны і сідэрычны.

Год сонечны (трапічны і сідэрычны).

Экліптыка. Знакі задзяка.

Раздзел III Гістарычная храналогія

Тэма 6 Асноўныя храналагічныя сістэмы народаў свету

Асноўныя храналагічныя сістэмы – год месячны, год сонечны, год месячна-сонечны. Каляндар. Этымалогія тэрміна каляндар. Каляндар месячны, сонечны, месячна-сонечны.

Паняцце эра. Эры міфічныя і рэальныя.

Агульны агляд старажытных календароў (старажытны кітайскі каляндар, календары Індыі, каляндар мая і ацтэкаў, каляндар Старажытнага Егіпта, вавілонскі каляндар, старажытнагабрэйскі каляндар).

Гісторыя стварэння і сутнасць мусульманскага каляндара.

Каляндар Старажытнай Грэцыі. Рэформа Салона. Метонавы цыкл.

Каляндар Старажытнага Рыма. Паходжанне назваў месяцаў.

Тэма 7 Сістэма летазлічэння ўсходніх славян

Агульная характарыстыка сістэмы летазлічэння ўсходніх славян. Паходжанне назваў месяцаў і дзён тыдня.

Асаблівасці ўсходнеславянскай сістэмы вылічэння часу. Сакавіцкі, ультрасакавіцкі, вераснёўскі стылі. Індыкт. Вруцэлета. Кола Сонца. Кола Месяца.

Беларускі народны каляндар.

Тэма 8 Юліянскі каляндар

Гісторыя распрацоўкі і прыняцця Юліянскага каляндара. Характэрныя асаблівасці Юліянскага календара. Сістэма вызначэння высакоснасці.

Каляндарная рэформа Аўгуста.

Назвы месяцаў года ў Юліянскім календары.
Недакладнасць Юліянскага календара.

Тэма 9 Грыгарыянскі каляндар

Гісторыя распрацоўкі і прыняцця Грыгарыянскага календара. Сутнасць Грыгарыянскага календара. Сістэма вызначэння высакоснасці.

Недахопы Грыгарыянскага календара.

Параўнальная характарыстыка Юліянскага і Грыгарыянскага календароў.

Гісторыя выкарыстання Юліянскага і Грыгарыянскага календароў на тэрыторыі Беларусі.

*Тэма 10 Пераклад, удакладненне і праверка дат
у адпаведнасці з сучасным летазлічэннем*

Агульная характарыстыка даведачнага матэрыялу для перакладу дат на сучаснае летазлічэнне.

Выкарыстанне пры вызначэнні і ўдакладненні дат прыродных з'яў і часу адзначэння рэлігійных святаў.

3 ПРАКТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ

3.1 Тэматыка семінарскіх заняткаў

Семінарскія заняткі разлічаны на набыццё практычных ведаў па адпаведнаму курсу.

Пры падрыхтоўцы неабходна карыстацца як асноўнай так і дадатковай літаратурай, рабіць неабходныя нататкі, імкнуцца да сварэння пэўных абагульненняў на падставе набытага фактычнага матэрыялу.

Форма выканання работы – напісанне рэферату, вусны адказ у выглядзе паведамлення, гутарка па тэме, удзел у калоквіуме.

Семінарскія заняткі № 1

Метрычная сістэма вымярэнняў

1. Гісторыя станаўлення і развіцця метрычнай сістэмы.
2. Лінейныя меры.
3. Меры плошчы.
4. Меры аб'ёму.
5. Меры масы.

Літаратура

Бойцов, М.А. Историческая метрология / М.А. Бойцов М.А. // Введение в специальные исторические дисциплины. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1990. – С. 147–173.

Каменцева, Е.И. / Е.И. Каменцева. Историческая метрология. – М.: Ист.-архив. ин-т, 1978. – 57 с.

Каменцева, Е.И. Метрология историческая / Е.И. Каменцева, Н.А. Шостыин // Советская историческая энциклопедия. – М.: Сов. энциклопедия, 1966. – Т. 9. – С. 401–409.

Пазднякоў, В. Метралогія гістарычная / В. Пазднякоў // Энциклапедыя гісторыі Беларусі. – Мн.: БелЭн, 1999. – Т. 5. – С. 121.

Пронштейн, А.П. Вспомогательные исторические дисциплины / А.П. Пронштейн, В.Я. Кияшко. – М.: Просвещение, 1973. – 112 с.

Семінарскія заняткі № 2

Асноўныя храналагічныя сістэмы народаў свету

1. Каляндар Старажытнага Кітая.
2. Каляндар Старажытнага Вавілона.
3. Каляндар Старажытнай Грэцыі.
4. Каляндар Старажытнага Рыма.

Літаратура

Гусарова, Т.П. Хронологія / Т.П. Гусарова / Введение в специальные исторические дисциплины – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1990. – С. 174 – 198.

- Каменцева, Е.И. Хронология / Е.И. Каменцева. – М.: Высшая школа, 1982. – 187 с.
- Кобрин, В.Б. Вспомогательные исторические дисциплины / В.Б. Кобрин, Г.А. Леонтьев, П.А. Шорин. – М.: Просвещение, 1984. – 208 с.
- Козлов, Л.Р. Вспомогательные исторические дисциплины / Л.Р. Козлов. – Мн.: МПИ, 1980. – 91 с.
- Селешников, С.И. История календаря и хронология/ С.И. Селешников. – М.: Наука, 1977. – 224 с.
- Храналогія // Беларуская савецкая энцыклапедыя. – Мн.: БелСЭ, 1974. – Т. 11. – С. 79.
- Цыбульский, В.В. Календарь и хронология стран мира / В.В. Цыбульский. – М.: Просвещение, 1982. – 128 с.
- Шур, Я.И. Рассказы о календаре/ Я.И. Шур. – М.: Госполитиздат, 1962. – 216 с.

Семінарскія заняткі № 3

1. Гісторыя стварэння Грыгарыянскага каляндара.
2. Сістэма уліку часу ў Грыгарыянскім календары.
3. Выкарыстанне Грыгарыянскага календара ў сучаснасці.
4. Параўнанне Юліянскага і Грыгарыянскага каледароў.

Літаратура

- Гусарова, Т.П. Хронологія / Т.П. Гусарова / Введение в специальные исторические дисциплины – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1990. – С. 174 – 198.
- Каменцева, Е.И. Хронология / Е.И. Каменцева. – М.: Высшая школа, 1982. – 187 с.
- Кобрин, В.Б. Вспомогательные исторические дисциплины / В.Б. Кобрин, Г.А. Леонтьев, П.А. Шорин. – М.: Просвещение, 1984. – 208 с.
- Козлов, Л.Р. Вспомогательные исторические дисциплины / Л.Р. Козлов. – Мн.: МПИ, 1980. – 91 с.
- Селешников, С.И. История календаря и хронология/ С.И. Селешников. – М.: Наука, 1977. – 224 с.
- Храналогія // Беларуская савецкая энцыклапедыя. – Мн.: БелСЭ, 1974. – Т. 11. – С. 79.
- Цыбульский, В.В. Календарь и хронология стран мира / В.В. Цыбульский. – М.: Просвещение, 1982. – 128 с.
- Шур, Я.И. Рассказы о календаре/ Я.И. Шур. – М.: Госполитиздат, 1962. – 216 с.

4 РАЗДЕЛ КАНТРОЛЯ ВЕДАЎ

4.1 Заданні для самастойнай работы студэнтаў

Самастойная работа разлічана на набыццё практычных ведаў па адпаведнаму курсу.

Форма выканання работы – напісанне рэферату, вусны адказ, у выглядзе паведамлення, гутарка па тэме, удзел у калоквіуме (па выбару).

Пры падрыхтоўцы неабходна карыстацца як асноўнай так і дадатковай літаратурай.

Кантроль за выкананнем СРС адбываецца ў адпаведнасці з дадатковым раскладам.

Тэма 1 Метрычная сістэма вымярэнняў

1. Гісторыя прыняцця метрычнай сістэмы на тэрыторыі Беларусі.
2. Асноўныя адзінкі вымярэнняў у метрычнай сістэме.
3. Пераклад на метрычную сістэму старадаўніх адзінак вымярэнняў на тэрыторыі Беларусі.
4. Стварэнне Міжнароднай сістэмы вымярэнняў (SI).

Літаратура

Бойцов, М.А. Историческая метрология / М.А. Бойцов М.А. // Введение в специальные исторические дисциплины. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1990. – С. 147–173.

Вспомогательные исторические дисциплины: Сб. задач и упражнений. – СПб.: Санкт-Петербург. гос. ин-т культуры, 1992. – Вып. 1. – 93 с.

Каменцева, Е.И. Русская метрология / Е.И. Каменцева, Н.В. Устюгов. – М.: Высш. школа, 1975. – 326 с.

Пазднякоў, В. Метралогія гістарычная / В. Пазднякоў // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі. – Мн.: БелЭн, 1999. – Т. 5. – С. 121.

Пронштейн, А.П. Вспомогательные исторические дисциплины / А.Р. Пронштейн, В.Я. Кияшко. – М.: Просвещение, 1973. – 112 с.

Скурат, К.У. Метралогія гістарычная / Скурат К.У. // Беларуская савецкая энцыклапедыя. – Мн.: БелЭн, 1973. – Т. 7. – С. 139.

Тэма 2 Асноўныя храналагічныя сістэмы народаў свету

1. Каляндар Старажытнага Егіпта.
2. Каляндар Старажытнай Індыі.
3. Мусульманскі каляндар.
4. Старажытнагабрэйскі каляндар.
5. Юліянскі каляндар.
6. Грыгарыянскі каляндар.

Літаратура

- Гусарова, Т.П. Хронологія / Т.П. Гусарова / Введение в специальные исторические дисциплины – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1990. – С. 174 – 198.
- Каменцева, Е.И. Хронология / Е.И. Каменцева. – М.: Высшая школа, 1982. – 187 с.
- Кобрин, В.Б. Вспомогательные исторические дисциплины / В.Б. Кобрин, Г.А. Леонтьев, П.А. Шорин. – М.: Просвещение, 1984. – 208 с.
- Козлов, Л.Р. Вспомогательные исторические дисциплины / Л.Р. Козлов. – Мн.: МПИ, 1980. – 91 с.
- Селешников, С.И. История календаря и хронология/ С.И. Селешников. – М.: Наука, 1977. – 224 с.
- Храналогія // Беларуская савецкая энцыклапедыя. – Мн.: БелСЭ, 1974. – Т. 11. – С. 79.
- Цыбульский, В.В. Календарь и хронология стран мира / В.В. Цыбульский. – М.: Просвещение, 1982. – 128 с.
- Шур, Я.И. Рассказы о календаре/ Я.И. Шур. – М.: Госполитиздат, 1962. – 216 с.

4.2 Пытанні да заліка

- 1.Метралогія. Вызначэнне паняцця. Гістарыяграфія пытання.
- 2.Сістэма мераў Старажытнага Рыму.
- 3.Метралагічная сістэма сярэднявечнай Еўропы.
- 4.Народныя адзінкі вымярэнняў на тэрыторыі Беларусі.
- 5.Метралагічныя сістэмы на тэрыторыі Беларусі ў канцы XVIII – XX ст. Лінейныя меры.
- 6.Метралагічныя сістэмы на тэрыторыі Беларусі ў канцы XVIII – XX ст. Меры плошчы.
- 7.Метралагічныя сістэмы на тэрыторыі Беларусі ў канцы XVIII – XX ст. Меры аб'ёму.
- 8.Метралагічныя сістэмы на тэрыторыі Беларусі ў канцы XVIII – XX ст. Меры масы.
- 9.Метрычная сістэма. Гісторыя стварэння.
- 10.Метрычная сістэма. Лінейныя меры.
- 11.Метрычная сістэма. Меры плошчы.
- 12.Метрычная сістэма. Меры аб'ёму.
- 13.Метрычная сістэма. Меры ўмяшчальнасці.
- 14.Метрычная сістэма. Меры масы.
- 15.Храналогія. Вызначэнне паняцця. Гістарыяграфія пытання.
- 16.Асноўныя адзінкі вымярэння часу. Суткі.
- 17.Асноўныя адзінкі вымярэння часу. Месяц.
- 18.Асноўныя адзінкі вымярэння часу. Год.
- 19.Віды календароў.
- 20.Характарыстыка паняцця “эра”.
- 21.Старажытныя календары (Вавілон, Старажытны Кітай, Старажытная Грэцыя і інш. – па выбару).

22. Мусульманскі каляндар. Гісторыя стварэння. Формулы пераклада дат мусульманскага каляндара на грыгарыянскі і наадварот.
23. Каляндар Старажытнага Рыму.
24. Юліянскі каляндар. Сістэма разліку высакосных гадоў.
25. Грыгарыянскі каляндар.
26. Параўнальны аналіз юліянскага і грыгарыянскага каляндароў.
27. Параўнальны аналіз сістэмы высакоснасці ў юліянскім і грыгарыянскім каляндарах.
28. Летазлічэнне ўсходніх славян.
29. Характарыстыка паняцця “вруцэлета”, “індыкт”, “кола Месяца”, “кола Сонца”.
30. Календарныя стылі (сакавіцкі, вераснёўскі, студзенскі).

5 ДАПАМОЖНЫ РАЗДЗЕЛ

5.1 ВУЧЭБНА–МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Нумар раздзела, тэмы	Назва раздзела, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін		Колькасць гадзін КСР	Форма кантролю ведаў
		Лекцыі	семінар. заняткі		
1	2	3	4		5
1	Уводзіны ў метралогію. Прадмет, задачы і крыніцы метралагічных даследаванняў. Гістарыяграфічны агляд.	2		4	падрыхтоўка і праверка эл. прэзентацый
2	Тэма 1 Метралогія Старажытнага Рыма. Сярэднявечная метралогія	2		6	падрыхтоўка і праверка эл. прэзентацый
3	Тэма 2 Народныя адзінкі вымярэння	2		4	падрыхтоўка і праверка эл. прэзентацый
4	Тэма 3 Метралагічныя сістэмы на беларускіх землях у Х–XVIII стст.	2		6	падрыхтоўка і праверка эл. прэзентацый
5	Тэма 4 Расійскія сістэмы вымярэнняў у канцы XVIII – пачатку XX ст.	2		4	падрыхтоўка і праверка эл. прэзентацый
6	Тэма 5 Метрычная сістэма вымярэнняў	2	2	6	падрыхтоўка і праверка эл. прэзентацый
7	Уводзіны ў храналогію. Прадмет, задачы і крыніцы храналагічных даследаванняў. Гістарыяграфічны агляд. Асноўныя паняцці і тэрміны астранамічнай храналогіі	2		4	падрыхтоўка і праверка эл. прэзентацый
8	Тэма 6 Асноўныя храналагічныя сістэмы народаў свету	2	2	4	падрыхтоўка і праверка эл. прэзентацый
9	Тэма 7 Сістэма летазлічэння ўсходніх славян	2		4	падрыхтоўка і праверка эл. прэзентацый
10	Тэма 8 Юліянскі каляндар	2	2	4	падрыхтоўка і праверка эл. прэзентацый
11	Тэма 9 Грыгарыянскі каляндар	4	2	4	падрыхтоўка і праверка эл. прэзентацый
12	Тэма 10 Пераклад, удакладненне і праверка дат у адпаведнасці з сучасным летазлічэннем	4		4	падрыхтоўка і праверка эл. прэзентацый
Разам		28	8	54	

5.2 Асноўная літаратура

1. Леонтьева, Галина Александровна. Вспомогательные исторические дисциплины : учебник для студентов высших учебных заведений / Г. А. Леонтьева, П. А. Шорин, В. Б. Кобрин ; под ред. Г. А. Леонтьевой. - Москва : ВЛАДОС, 2000, - 365, [2] с.
2. Леонтьева, Галина Александровна. Палеография. Хронология. Археография. Геральдика : учебное пособие для студентов высших учебных заведений / Г. А. Леонтьева. - Москва : ВЛАДОС, 2000. - 199 с.
3. Специальные исторические дисциплины : учебное пособие / М. М. Кром [и др.] ; [отв. ред. и сост. М. М. Кром]. - 2-е изд. испр. - Санкт-Петербург : Дмитрий Булавин, 2003. - 634 с.
4. Шевцов, В.В. Вспомогательные исторические дисциплины : историческая метрология России : учебное пособие / В.В.Шевцов. - Москва : ИНФРА-М, 2023. – 283, [10] с. : ил. – URL : <https://znanium.com/catalog/product/2017311> (дата обращения:14.11.2024)

5.3 Дадатковая літаратура

1. Земляробчы каляндар. Абрады і звычаі /Нацыянальная акадэмія навук Беларусі, Інстытут мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору імя Кандрата Крапівы ; [рэд. кал.: В. К.Бандарчык, К. П. Кабашнікаў, А. С. Фядосік (гал. рэд.) ; уклад., класіфікацыя , сіст. Матэрыялаў і камент.А. І. Гурскага ; уступ. арт. А. І. Гурскага, А. С. Ліса]. - 2-е выд. - Мінск : Беларуская навука, 2003. - 427, [2] с.
- 2.Климишин, Иван Антонович. Календарь и хронология / И. А. Климишин. - Изд. 2-е, перераб. и доп. - Москва : Наука, 1985. - 320 с.
3. Козлов, Лев Романович. Вспомогательные исторические дисциплины / Л. Р. Козлов. - Минск : [б. и.], 1980. - 90, [1] с.
4. Метралогія // Беларуская энцыклапедыя: У 18 т. Т. 10. Малайзія - Мугаджары / рэдкал : Г. П. Пашкоў [і інш.] ; [сярод членаў навук.-рэд. савета : А.П.Грыцкевіч, Ю. М. Чурко]. - Мінск : Беларуская энцыклапедыя, 2000. - С. 313.
5. Храналогія // Беларуская энцыклапедыя: У 18 т. Т. 17. Хвінявічы – Шчытні /рэдкал : Г. П. Пашкоў [і інш.] ; [сярод членаў навук.-рэд. савета : А. П. Грыцкевіч, Ю. М. Чурко]. - Мінск : Беларуская энцыклапедыя, 2003. - С. 57.